

frem, da Forhandlingerne her i Thinget havde ledet til det første Nøre i Skolesagen. Han fandt sig da foranlediget til i det Blad, han skrev, nemlig i „Morgenposten“, at udtale sig for 5te Samsforeningens Medlemmer, altsaa for en stor Kreds, i en længere Fremstilling, som jeg den Gang læste, som allerede den Gang slog mig, og som havde til Overskrift: „Ovilken Undervisning er folkelig“. Denne Udtalelse tror jeg ogsaa at kunne anbefale de ærede Medlemmer at ty tilbage til; den er af 9de September, 1867. Deri udtalte den ærede Rigsdagsmand sig ligeoverfor Grundtvigianismen, og jeg vil sige, at han deri udtalte Meget, som ogsaa jeg tilbøls kan være enig med ham i. Han kom deri til netop at berøre Manglerne og Vanskelighederne ligeoverfor den hele grundtvigianiske Retning med disse store Opgaver, som den ærede Rigsdagsmand talte om, nemlig Folkelighed, Hjertelighed, Jøfelse, Fantasier, o. s. v. Heri faae den ærede Rigsdagsmand nogen og det ikke saa ringe Jare, og han udtalte sig i den Henseende endog stærkere, end jeg vilde gjøre, men dog saaledes, at jeg virkelig i det Væsentlige fandt, at der var nogen Sandhed deri. Jeg tror ikke, at den ærede Formand kan have Noget imod, at et Par Udtalelser blive fremhævede her, da jeg tror, at de ville kunne have deres Interesse. Den ærede Rigsdagsmand udtalte sig f. Ex. om disse to Retninger paa det ene Sted saaledes: „Den ene Retning“, nemlig den nugældende Skole og dens Udsvikling“, holder sig til den virkelige Historie, til Folkenes og Rigernes Fremkomst, Udsvikling og Undergang, til Forstandens og Erfaringsens Vidnesbyrd, til Verden og Menneskene, som de ere, medens den anden Retning holder sig til Sagnene, fabelagtige Overleveringer, til Digtninger, og Almestuefortællinger, til Fantasier og sværmeriske Jøfelsesudbrud. De leve mere i Eventyrenes Verden og domme om Livet og Forholdene fra dette ideelle Stæde.“ Dette er Noget, hvori der vel kan være nogen Sandhed, som man kan lægge sig paa Hjerte, men det er i alt Fald temmelig stærkt Udtryk. Den ærede Rigsdagsmand antydede, at naar man lagde saa megen Vægt paa Svisskolerne, var det ogsaa Noget, hvori der kunde være noget Overdrevent, og hvortil han ikke kunde slutte sig, og han bemærkede blandt Andet derom, at hans Grund dertil netop var de grundtvigianiske Svisskoler, idet han siger: „Det vilde lette mit Sind med Hensyn til de mange grundtvigianiske Svisskoler, der oprettes for Bondens Sønnen rundt om i Landet, og som jeg paa Grund af de grundtvigi-

anste Læreres Undervisning ikke kan Andet end angstes over“, og han kommer til Slutning til endnu at fremføre som sin Overbevisning, der, som han siger, hverken er fra igaar eller i Dag, men som han altid har havt: „Jeg har altid hadlet Grundtvigianerne for deres idelige og idelige Tilbagevenden til Tale om Solger, Danste, om Thor, om Løse, om Midgaardssormen, osv. osv. Dette har jeg fundet skadeligt selv overfor de Nødre, men saa meget mere overfor Børnene, som derved efter min Mening gives sværmeriske og forfærdede Begreber og komme til at se virkelige Liv i en eventyrlig Belysning. Denne Betragtning har jeg stedse havt og har tidligere ved mange Leiligheder udtalt den for Grundtvigianere selv.“ Naar en Mand som den ærede Rigsdagsmand, der ikke let udtaler Noget, hvoraf han ikke er gjennemtvængt, udtaler sig saaledes om den folkelige Undervisning i det Hele, synes dette mig dog at gjøre det lidt betænkeligt, naar det ærede Medlem for Frederiksborg Amts 2den Valgkreds (L. Larsen) mente, at Sagen nok kunde gaa, naar Grundtvigianerne og det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds sloge sig sammen for, som sagt, at finde det meget omspurgte Grundlag. Jeg tror derfor virkelig, at det, naar Alt kommer til Alt, er det Bedste at beholde det Grundlag, som er givet, ikke som en enkelt Mand's Udtalelser, men fra en Mand's Side, som sætter Pris paa vor hidtilværende Skoleundervisning, som dog paa ingen Maade har stillet sig fjendtlig imod den Retning, der har lagt sig for Dagen i den nyere Tid, og som gjerne vil bidrage til at udvikle Skolelivet hos os paa en friskere og fyldigere Maade. Jeg vil sige til, at dette Grundlag ikke blot skrives sig fra en enkelt Mand, men at det har været Gjenstand for saa mange Forhandlinger rundt omkring, at man vel tør sige, det vil falde vanskeligt selv under heldigere Betingelser at komme til et nyt Grundlag, hvorpaa yderligere Forhandling kunde bygges. Under alle Omstændigheder forekommer det mig klart, at et saadant først vil kunne findes, naar man kommer til først i et Udvalg og senere i Thinget at forhandle om den Ordning, til hvilken man nu maatte ville slutte sig, i en fast og givne Form.

Kjær: Man er virkelig noget vanskeligt stillet nu; thi, saavidt jeg kan forstaa, kan der ikke være Tale om at forhandle om Andet end det Forslag, som nu er kommet frem fra det ærede Medlem for Svendborg Amts 5te Valgkreds (Søgsbro). Ikke desto mindre forstod jeg ikke